

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.

Előfizetési ára : Egész évre 15 K. Negyedévre 3-80 K. Tanítóknak, jegyzőknek 12 K.
Egy szám ára 30 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyilttér soronként 1-50 K.

Legyen!...

Sok százéves nyűgéből és a világháború irtózatának a rabszolgaságából az életöztön robbanó erejével szabadult fel Magyarország. A felszabadulás erőművelete belső szaggatásokkal is jár, de végeredményül békét és boldogságot fog hozni.

Világba kiáltottuk, hogy nem érzünk ellenségeskedést a világ egyetlen népével se. Kiáltásunkra jön a visszhang, mely barátságokat hoz hirül az eddigi, körös-körül való ellenséges világból. Köröskörül derengeni kezd a béke hajnala.

Csak magunk lehetünk tehát a magunk ellenségei. Kishitűség, irigység, gyűlölség, rabló indulatok, mik a magunk véréből szilajodnak a magunk vére ellen, — csak ezek árthatnak Magyarországot feltámadott új életének. Azok a lelki és érzésbeli megvadulások, amik a háborút okozták és fenntartották, csak azok ölhetik meg azt a békét, amit mindnyájan áhitunk, s csak azok ölhetik meg gyermekeink sorsát, amiért mindnyájan élünk.

Legyen tehát rend, nyugalom és egyetértés! A nép szava és lelke parancsolja meg ezt mindenkinek és akkor meglesz.

A Nemzeti Tanács a régi közhatalomból az új néphatalomba való átmenetnek a szervezete. A nép szavát és lelkét kívánja átvenni a régi rendből az új rendbe. Tehát nem rendtelenségeket akar, nem a hatóságok és törvények elleni tobzódásnak akar utat nyitni, hanem éppen ellenkezőleg:

az eddigi alapokon a nép egyetértésével és komoly okosságával a kivivott új Magyarországot új alapjait akarja lerakni. Értse meg ezt mindenki és se régi merevségekkel, se bünyös túlzásokkal ne zavarja meg a jövődök felé való haladásunkat.

Az ország Nemzeti Tanácsának Udvarhelyvármegye székhelyén is megalakult a vidéki szervezete. Ennek a hivatása is a nagy Nemzeti Tanács hivatásából folyik. Rend és biztos átmenet teremtése az eddigi erők, igazgatási szervek, s másfelől a néphatalmi kívánalmak összeegyeztetésével: ez az utiránya a helyi szervezetnek is. Szükséges, hogy a megye többi vidékei is ezzel az irányesszével eltelve, adják meg lázas közéletünknek a biztos felépülést. Szükséges továbbá, hogy a vidékek és a megyeközpont találják meg az együttes működés összefüggéseit is, mert közrendet teremteni, kenyerünkről és ruhánkról gondoskodni, a nyomoruságok mélységeit kiegyenlíteni csak kölcsönös egymásrautaltsággal lehet.

Ismét mondom, hogy a nép szava és lelke parancsolja meg: Legyen rend, nyuga-

lom és egyetértés! És akkor meg lesz, mert a nép szava Isten szava.

Dr. Paál Árpád,
a székelyudvarhelyi Nemzeti Tanács
elnöke.

Székely katonák!

Akarjátok-e, hogy az a nagy dicsőség, melyet a harcztéren karotok aczélos ereje és rettenthetetlen bátorságtokkal megszerettetek, mint fejetek körül ragyogó glória végig kíséren egész életeteken?

Akarjátok-e, hogy azért a sok szenvedésekért, melyen átestetek, a sok borzalomért, melyet a halállal minden perczen szembenézve átéltek, a társadalom minden rétege soha el nem muló hálája és szeretetével vegyen körül?

Ezt kell akarnotok, mert földi életünknek nincs nagyobb kincse, nincs nagyobb értéke, mint az embertársaink megbecsülése, bizalma és szeretete.

A vagyon, a jómódd egymagában senkit boldoggá, sorsával elégedetté nem tett.

A zsugori, hiába halmozza fel kincseit, hiába hiszi, hogy az arany csengése a világ legszébb, legharmonikusabb és leggyönyörködtebb hangja mert mindig jönnek az életnek nehéz pillanatai, mikor egy feléje nyuló meleg kézszorítás, egy rásugárzó szeretetteljes tekintet, egy igazán érzett részvétől átmelegített hang jobban esnek neki az aranycsengésnél és oda adná érte egy életen át összeharagcsolt vagyonának egészét, vagy nagy részét.

Akarnotok kell, mert ahhoz, hogy egy emberéletet a mennyire lehetséges, boldogan és megelégedetten leélhessünk, hogy meglegyen lelkünknek belső összhangja és megnyugvása; okvetlenül szükséges, hogy éljen bennünk a jól teljesített kötelesség büszke öntudata. A harcztérről való hazajöveletek-kor ezt a büszke öntudatot magatokkal hozátok, vigyázzatok rá, mert a most kialakuló igazi s a szó nemes értelmében vett népuhalmi korszakban, ez lesz a legnagyobb erő, mely a boldogulás útjára bizton elvezet. Ugy őrizhetitek meg ezt a büszke öntudatot, ha most beleilleszkedtek a polgári társadalom rendjébe, újra kezditek a tisztos polgári munkát, melyet hosszú időn át elhagyni kényszerültetek.

A harcztéren halni voltatok készen a hazáért, most legyetek készen azért élni és azért dolgozni.

A Székelyföld vérével és könnyel áztatott göröngyei mindnyájunk szívéhez hozzánöttek. Ezt megtartani, ezen élni mindnyájunknak

legfőbb vágyakozása. De hogy megtarthassuk, hogy az továbbra is a mi édes otthonunk megmaradhasson, arra az szükséges, hogy mindnyájan összefogva, kézbe kezét téve őrizzük meg a mostani rettenetes időkben lelkünk nyugalmát, férfias higgadságunkat, tartsuk fel a rendet és nyugalmat, hogy újra beköszönthessen közénk a produktív nemzeti munkásságnak boldog korszaka. Ennek a korszaknak eljövetelet mindnyájunknak, de különösen nektek kell kívánnotok. Első sorban nektek kell kívánnotok azért, mert a kialakuló új korszakban titeket a nemzet hálája és szeretete fog körülvenni s ez a hála és szeretet nem szép szavakban, hanem rögtönös gyors cselekedetekben fog megnyilatkozni. Részei lesztek az összes polgári jogoknak, hogy sorsotok intézésében befolyhassatok. Nem lesztek többé, mint voltatok, jogfosztott heleták, hanem egy szabad független országnak önértetes, minden személyies közpolgári joggal felruházott szabad polgárai.

A társadalom minden rétegének össze kell fognia, hogy munka alkalomhoz jussatok, hogy az iparos újra megkezdhesse a maga iparát s a földművelő földhöz jusson és munkerejével saját földjét művelhesse.

Erre kötelez minket az irántatok érzett hála és szeretet s mi szentül megfogadjuk, hogy ezen kötelességünket hiven és becsületesen fogjuk teljesíteni.

Dr. Válcsik Ferencz,
országgy. képviselő.

Nemzetőrséget!

Minden 20 éven felüli férfi jelentkezzék nemzetőrül! Vidék és város egymásra utaltan maga kell, hogy megvédje a közrendet. Hazánkat védjük, ha otthonunkért katonai fegyelmet vállalunk.

A Nemzeti Tanács megbízott vele, hogy a nemzetőrséget egész megyére terjedően szervezem és parancsnokságom alatt tartsam. A megbízást teljesitem. Mindenkitől elvárom, hogy színtén teljesítse kötelességét.

A jelentkezéseket a Nemzeti Tanács irodája, a polgármesteri hivatal s a parancsnokságom alatti hadtáppállomás naponként átveszi.

Hausmaninger Albert,
alezredes.

Megmaradnak a kitüntetések.

A magyar nemzeti tanács értesült róla, hogy katonák több esetben kísérletet tettek rá, hogy tiszti rendfokozati jelvényeket és vitézségi kitüntetések a tisztok egyenruhájáról eltávolítsák. A Nemzeti Tanács figyelmezteti a katonákat, hogy ez az eljárás ott volt jogosult, ahol a tisztok a nép akaratával szembehelyezkedtek és a népre lövettek. Azonban a tisztok a nép ügye mellé, katonatestvéreink élére állottak és az ő állásfoglalásuk vitte gyors diadalra ügyünket. Sem a

tiszti rendfokozati jelvényeket nem szabad tehát el távolítani, sem a vitéségi kitüntetéseket, amelyekért hordozóik véruket ontották. A Nemzeti tanács tehát megtiltja az ilyen rendbontást.

Megalakult a Nemzeti Tanács.

— Népgyűlés Székelyudvarhelyt. —

Vasárnap délután két óraker Székelyudvarhely közönsége politikai életének legnagyobb ünnepeit ülte. Zászlódiszbe öltözött az utca, csoportok mellén nemzeti szalag, kokárda díszlett. Lelkes komolyság az arczokon méltó kifejezéssel. A nagy és válságos idők hangulatának, de önálló bízó független hatások tulteltett hazafiai lelkesedéssel. Polgárok, katonák, munkások, ifjuság ellettek a Vas Székelyteret; a hivatalok testületileg jelentek meg; az ifjuság sorfalat alkotott a szobor kétoldalán, szemközt a helybeli katonaság és csendőrség a magyar trikolorral katonai sorokban; a szobor mellett a tisztikar, élén Fodor Pál és Wolf Károly ezredesekkel, Hausmaninger alezredessel, Gondos Gyula őrnaggyal stb. Megható szép kép volt, amikor a helyőrség mintegy 200 embere egy főhadnagy vezetésével, nemzeti zászló alatt, a Kossuth nóta lelkes éneklése közben felvonult és a szoborral szemben sorfalat állott. A csapat élén Patacsi Dénes 19 es honvédőrmester, ez a lelkes, háborut megjárt és megsebesült magyar katona állott a lobogóval.

A Szózat megható énekimája után nagy éljenzések közt nyitotta meg a népgyűlést Dr. Valentsik Ferencz orsz. képviselő, mint a népgyűlés elnöke. Mályen szántó és lelkesen előadott fejtegetéseivel igazságos és erőteljes képét adta mai helyzetünknek. Szónoklatát sűrűn szakították meg a helyeslések és éljenző felkiáltások. Utána Víz Flóris iparos beszélt meglepő rutinnal és tájékozottsággal; erőteljes baritonja igen jól érvényesült a szabadban. A munkás ember politikai diadalát fejtegette.

Beszéde végén felolvastá Indítványát, mely szerint a népgyűlés válassza meg a városi Nemzeti Tanács elnökévé Dr. Paál Árpád vm. főjegyzőt. Viharos éljenzés követte szavait. És Dr. Paál Árpád valóban rá is szolgált erre a közbizalomra mint a társadalmi életnek állandó, önzetlen munkása. Társadalmunk minden rétegében osztatlan népszerűségnek örvend s teljes reményünk, hogy a vállaira rakott és teljes embert igénylő feladatot tudása, tapasztalata és politikai hitvallása révén közmelegnyugvást keltő módon fogja megoldani. Majd ugyancsak Víz Flóris ajánlotta egyhangú elfogadásra a 80 as előkészítő bizottság részéről kijelölt névsort, mely a Nemzeti Tanácsot fogja alkotni, mely 30 tagból áll s úgy van összeállítva, hogy abban az iparosok, kereskedők, földeszek, szociáldemokraták és értelmiség, szóval az egységes politikai társadalom minden árnyalata egyformán van képviselve.

A népgyűlés egyhangulag hozzájárult a Nemzeti Tanács ilyeszerű megalakulásához.

Utánna ifj. Nagy János szociáldemokrata tartott tüzes, alkalomszerű beszédet. Dicséretére legyen mondván, tárgyilagos s mégis ünnepi beszédével nyilvános beigazolást nyert az így gondolkozású polgárok politikai feljogosultsága.

Ezután a megválasztott elnök szólott a néphez, érczesen, megható komolysággal vázolván a Nemzeti Tanács hivatását, rendeltetését és feladatát. Erre fölhitva az összes ottlévő katonaságot, hogy tegyék le a hűségi esküt a Nemzeti Tanács előtt.

— Mi esküszünk — hangzott az eskü-minta — hogy Magyarországhoz hűek leszünk teljes függetlenséget megvédjük, a népkormánynak és megbízottjainak mindenben engedelmességek, minden erőnkkel Magyarország népének javát, szabadságát és haladását fogjuk szolgálni. Isten minket úgy segítjen.

Megható jelenet volt s mélységes érületben nem csak a nép, de az ég is könyezett, mikor

a katonaság, tiszték és a legénység levett sapkával, esküre emelt ujakkal utána mondá az elnök által felolvasott esküszöveget. E meghatottságnak méltóbb záradéka nem is lehetett, mint a magyarok nemzeti imája, a Himnusz. Ennek előneklése után Hausmaninger alezredes vette be a katonák esküjét s intézett lelkes beszédet a legénységhez. Igen impozánsan festett a katonák zászlótartó őrmes-

tere, Patacsi Dénes, ki lelkes szavakkal éltette Hausmaninger alezredes és kitartásra, az ország határának megvédésére hívta fel derék, vitéz katonáinkat. A népünnepegy példás rendben ért véget, jelöl annak, hogy népünk érett a nagy politikai átalakulások szellemének megértéséhez. Vajha e rend lenne mindennapos vezérlő csillagunk a beigért és pár nap múlva ránk derülő békeapsütésig!

A nagy válság eseményei.

A olasz fronton a harcok megszűntek.

Vezérkar főnöke jelenti: Olaszharctőren csapataink megkötött fegyverszünet alapján beszüntették az ellenségeskedést. A fegyverszünet feltételeinek közöttétele külön megtörtént.

A kormány átvette az ügyek intézését.

A Magyar Nemzeti Tanács intéző bizottsága és a kormány között következő megállapodás jött létre:

Miután a kormány november elsején a Magyar Nemzeti Tanács kezébe letette az esküt, minden más eskü alól feloldatott.

A kormány a nagy Nemzeti Tanács végrehajtó és kormányzó szerve gyanánt szerepel. A Magyar Nemzeti Tanács és a kormány ez alapon felszólítja az ország egész népét, hogy a végrehajtó hatalom gyakorlásával kapcsolatosan minden ügyben, valamint minden kormányzati intézkedést igénylő ügyben ne a Nemzeti Tanácshoz, hanem a kormányhoz, illetve az egyes illetékes miniszteriumokhoz forduljon.

A Magyar Nemzeti Tanács működését továbbra is fenn fogja tartani, mint a kormány ellenőrző szerve.

Szeszesitalok árusítása tilos.

A Nemzeti Tanács további intézkedésig az egész ország területére megtiltotta a szeszesitalok kimerését.

József főherczeg letette az esküt a Nemzeti Tanácsnak.

Habsburg József és fia letették az esküt a Nemzeti Tanácsnak az alpolgármesteri hivatalban és megígérték, hogy a köteleességeket, melyeket a magyar alkotmány minden polgárának előír, betartják.

Olasz csapatok Triesziben.

(Trieszt.) Tegnap délután olasz torpedónaszádok érkeztek a kikötébe. Tömeg partra szállott csapatokat ünnepelesen fogadták.

A helyi Nemzeti Tanács Intéző Bizottságának h ir ad á s a i.

Az int. bizotts. megalakulása alkalmából üdvözlő táviratot küldött a budapesti Nemzeti Tanácshoz s egyuttal a helyőrségnek a népkormányra letett hűségsküjéről számolt be. Ugyazintén Károlyi miniszterelnökhöz is táviratot intézett, melyben a megalakulást és az egész vármegyére kiterjedő szervezkedés megindításának közlésén kívül, a hadügy, a közlelmezési és népjóléti miniszterektől utasításokat kért a hatóságok részére a közbiztonság és közlelmezés kérdéseit illetőleg.

A közönség tájékoztatása. Az intéző bizottság határozata folytán az Udvarhelyi H ir ad ó mely csatlakozott a Nemzeti Tanácshoz, minden kedd, csütörtök és vasárnapon, sürgős hírek esetén pedig naponkinti röpirat alakjában jelenik meg.

A jótékonyegyesületekhez. Az intéző bizottság a helybeli összes jótékonyegyesületek vezetőségeihez és az egész közönséghez azzal a felhívással fordul, hogy a Nemzetőrség céljaira gyűjtéseket indítson.

A nemzetőrség szervezése. Az intéző bizottság Hausmaninger Albert alezredes, a hadtáp állomás parancsnokát megbizta az egész vármegyére megszervezendő Nemzetőrség legfőbb parancsnokságával s e célból felhatalmazta, hogy a hadtáp raktárakban levő élelmiszer készleteket a szükséges mértékig igénybe vehesse. A csendőrség útján kiadta az utasítást, hogy minden vidéki és községi nemzetőrségek megalakulásukat a Nemzetőrség főparancsnokának jelentsék be. Egyuttal felhívja az összes rendtartó hatóságokat és közegeket, hogy a Nemzetőrség legfőbb parancsnoka közbiztonsági rendelkezéseinek segítségére legyenek és alávéssék magukat.

A rend biztosítása. Az intéző bizottság felhívja a vármegye egész közönségét, hogy a válságos időkben a közbiztonság szent érdekeit tartva szem előtt, a szeszesitalok kimerését tiltó rendelkezéseknek teljes mértékben érvényt szerezzen, s a tilalomszegők neveit az int. bizottságnak jelentse be. Másfelől a megye területén italmérési engedélyre jogosítottakat szigoruan figyelmezteti, hogy a tiltó rendelkezések áthágása esetén az italmérési engedélyt tőlük megvonja a pénzügyigazgatóság.

Felhívás. A Nemzeti Tanács felhívja a szülőket, hogy gyermekeiknek a tereken és utcákon való csoportosulását és ácsorgását meg ne engedje. Az ifjuságnak is meghagyja a Nemzeti Tanács, hogy csak a reábizott teendők végett tartózkodják az utcákon és tereken.

Törvénysszünet. Az igazságügyminiszter távirati rendelettel november 4-től bezárólag nov. 17 ig a bíróságoknál a polgári és büntügyi tárgyalásokat beszüntette s így ez ideig tárgyalásokat a járásbíróságok és törvénysszékek sem tartanak s ítéleteket nem hirdetnek ki.

A székelyudvarhelyi Nemzeti Tanács tagjaivá a 3-ikán tartott népgyűlés következőket választotta meg: Elnök: Dr. Paál Árpád. Sajtóbizottsági elnök: Dr. Valentsik Ferencz. Nemzetőrségi parancsnok: Forró Géza. Intéző bizottsági tagok: Biró István, Csillag József, Dávid Lajos, Embery Árpád, Gábor Márton, Gál Imre, Florián Kristóf, Hánn József, Dr. Horváth Károly, Dr. Imreh Domokos, Dr. Jodál Gábor, Dr. Kassay István, Kolombán Lajos, Kovács Dénes, Kovács Lázár, Dr. Kósa János, Nagy János munkás, Dr. Pál Ernő, Péter József, Rájk József, Sándor Pál, Soó Domokos, Szabó József, Szabó, Szébeni Antal, Dr. Szöllösi Ödön, Tamás Albert, Veress Kálmán, Verestói Dániel, Víz Flóris, Zimny Ferencz. Elnöki titkár: Dr. Benedek Aladár.